

TÍÐINDI

BIRGAR STRÍÐIST FYRI AT

100 ára gamli læknabáturin, sum varð bygdur í Havn, verður burturbeindur fyrsta dagin

Eiríkur Lindenskov

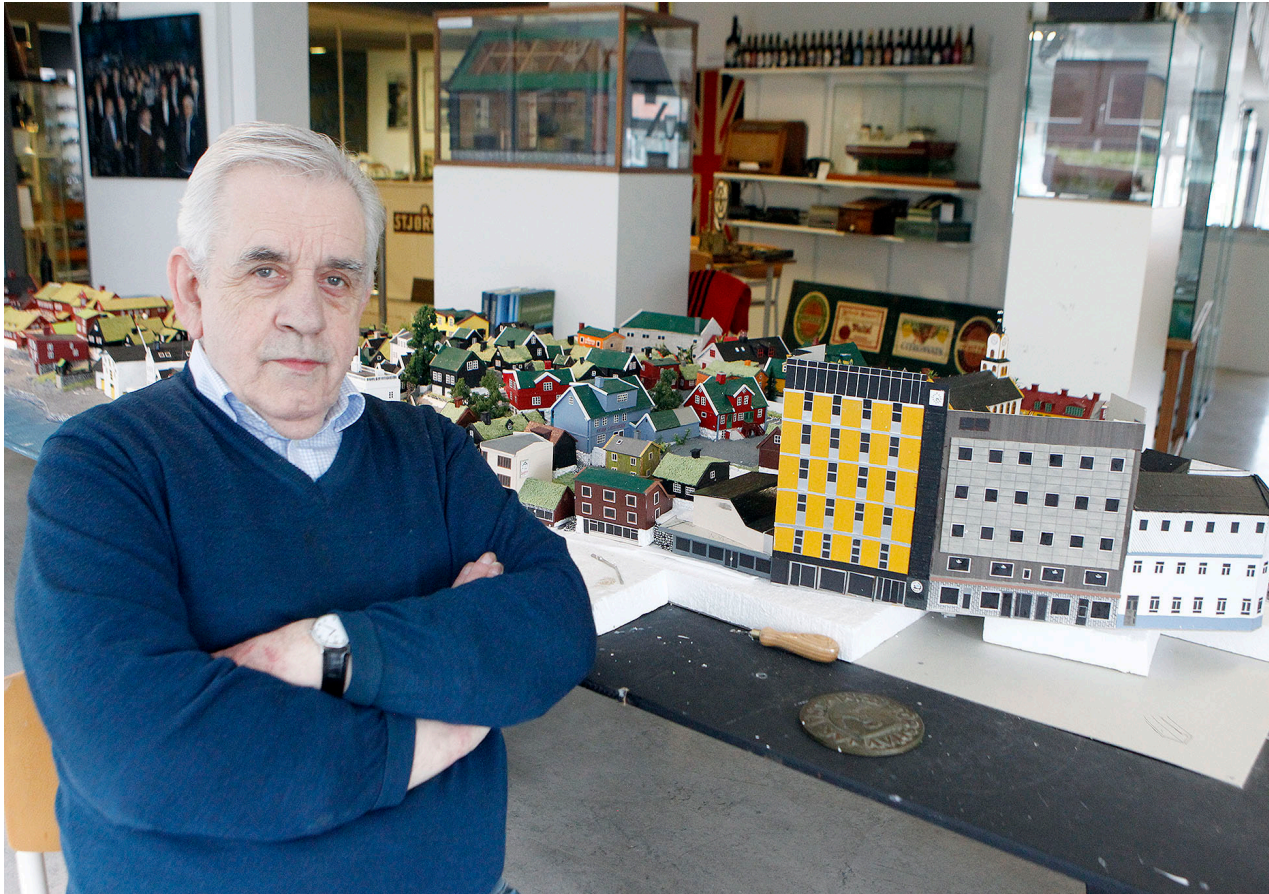
Fyrsta dagin fer gamli Toftafossur – sum er gamli Reyði Krossur, til upphøggingar.

Báturin hevur seinastu tíðina staðið uppi á landi í Hósvík, har hann ikki longur ger nyttu á sjónum.

Tað er stórt spell, heldur Birgar Johannessen í Havn, sum hevur stríðst fyri at fáa bátin til Havnar, so hann kann varðveitast.

– Hetta er fyrsti bátur, sum er bygdur til læknabát í Føroyum. Hetta er ei partur av hospitalssøguni, og tí eigur báturin á onkran hátt at verða knýttur til savnið í Gamla Hospitali, heldur Birgar Johannessen.

Hann hevur júst frætt frá eigarunum, at báturin nú

Birgar Johannessen heldur tað vera skom, um Havnin ikki kann bjarga søguliga læknabátinum

verður upphøgður.

– Tað er einki minni enn

ein beistagerð, um báturin

ikki verður bjargaður og

fingin til Havnar, heldur

Birgar Johannessen, sum

hevur tosað við fólk hjá

Tórshavnar kommunu um

at bjarga bátinum.

– Tey kunnu bara senda ein bil hjá Sløkkiliðnum norður eftir honum og fáa hann til Havnar. Tey kunnu seta hann undir eina pre-sending, til støða er tikin til, hvat gerast skal, heldur hann.

– Tí so er hann bjargaður og ikki farin fyri skeyti.

Birgar Johannessen ímyndar sær, at mastur og hús verða tikin av bátinum, sum so kann umvælast og fáast í uppruna stand aftur sum lækna- og sjúkraflutningsbátur. Hann heldur ikki, at báturin skal flotast aftur.

– Hann eigur at standa uppi á landi innandura til framsýning, heldur Birgar Johannessen.

Tað var Lias í Rættará, sum bygdi bátin fyri júst 100 árum síðani. Hann er fyrstu bátur, sum er bygdur til sjúkraflutning í Føroyum – til Færø Amts Hospital, sum Gamla Hospital í Lágabø kallaðist tá.

Tað heldur Birgar Johannessen, at vit eiga at virða og varðveita.

Reyði Krossur hundrað ár í ár

Óli Olsen, skipakønur, greiðir frá um 100 ára gamla læknabátin, Reyða Kross

Í Jólaódnini 2016 sakk deksbáturin Toftafossur við brúnna í Hósvík. Hann fekk onkrar snuddir, men varð skjótt tikin upp aftur og hevur síðan staðið á landi á havnarlagnum í Hósvík.

Hetta er søguligt far, gamli læknabáturin, Reyði Krossur, sum Lias í Rættará smíðaði í 1919 til sjúkrahúsværkið í Havn. Vit kunnu so-statt staðfesta, at hann fyllir hundrað í ár. Hann hevði ein 30/36 hesta hundested motor og sigldi hampiliga skjótt.

Í 1950 gavst Reyði Krossur við sjúkraflutningi og varð árið eftir seldur Rovaraflokkki Sigmunds Brestissonar í Havn. Brestir, sum báturin síðan nevndist, hevði stórt ruff, var rúmligur undir dekkinum og væl egnaður til skótavirksemi. Teir sigldu við honum kring oyggjarnar. Tað var serliga í sambandi

við páska-, hvítusunnu- og summerlegur.

Daniel Hermansen í Hósvík keypti nøkur ár seinni, í 1957, Brest frá skótunum í Havn og ætlaði at umbyggja hann til útróðrabát, men gjørdist sjúk. Bróðirsonur hansara, Jógvan Hermansen, keypti deksbátin eitt sindur seinni. Hann og bróðirir Gutti fóru so at rógva út við Toftafossi, sum báturin tá kallaðist.

Í 2009 keyptu Kristian og Árni Hansen í Hósvík Toftafoss. Teir plagdu, sum skilst, at vera á Norðhavinum við snellu um várið og at seta línu viðhvørt. Seinastu tíðina tykist deksbáturin, sum hevur 165 hesta volvo penta, meir og meir at hava ligið við bryggju.

Ikki er yvir at dylja, at nógv orka - bæði so og so - krevst at hava sovorðið hundrað ára gamalt træskip siglandi. Og tað er skiljandi, at hósvíkingar ætla at sleppa av við bátin, sum vit hava frætt.

Í hesum sambandi er viðkomandi at spyrja: Er stundin ikki komin at seta á stovn deks- ella motorbátasavn í Føroyum?

Toftafossur í Hósvík er gamli Reyði Krossur, tann fyrri. Lias í Rættará í Havn bygdi bátin í 1919. Seinastu 61 árini hevur hann verið heimahoyrandi í Hósvík

Eldsálum okkara at takka sigla hesir vøkru motorbátarnir, ið líkjast smáum sluppum, framvegis summarsigling. Men eiga vit ikki at fáa deksbátarnar, ið ikki longur sigla, undir tak?

Saman við fiskireiðskapi, smíðiamboðum, myndum o. m. ø. hevði slíkt savn varpað ljós á eina hugfarsliga farna

tíð, tíðina tá ið støði varð lagt undir vælferðarsamfelagið.

Lias í Rættará flotaði annars fyrsta skrásetta deksfar sitt á vári 1901. Tað var Maria, eitt lítið súðubyggt seglskip, níggju tons stórt. Olaf Finsen, apotekari, í Havn átti tað.

Eli var annað deksfarið, sum Lias og menn hansara

smíðaðu. Hetta fór fram á Høgukai í Havn. Restorffs handil í Vágsbotni læt farið smíða at sigla við farmi millum handilin í Havn og úthandlarnar á bygd. Eli fór av bakkastokki 26. august 1901, var um 17 tons og fekk í 1902 sum fyrsta føroyska deksfar-ið motor.

Í 1905 fór Lias í Rættará út

í Álakersvík í Havn at smíða undir taki. Tá ið mest var at gera, flotaðu teir ein bát um mánaðin. Sama árið fór fór eisini Laurits í Mortansstovu út í Álakersvík við skipasmíði sínum. Teir smíðaðu eisini vanligar árabátar umframt at umvæla sluppir á Havnar vág.